

Асен Койнов

**МЕМОАРИТЕ НА ЕДИН
ТЕХНОБАНДИТ**

София, 2025

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Асен Койнов, автор, 2025

ISBN 978-619-01-1620-2

АСЕН КОЙНОВ

МЕМОАРИТЕ НА ЕДИН ТЕХНОБАНДИТ

*На моите колеги и приятели
от ИНКО (1977–1988) и ИНСИСТ* (1988–1993)*

* ВТО ИНКО (1975–1991) и ТП ИНСИСТ (1987–1993) – български държавни външнотърговски предприятия.

Сега, когато Западът е напред, Съветите полагат огромни усилия да ни настигнат, крадейки или купувайки каквото им е необходимо от секретна информация за нашите спътници [...] до нашите най-напреднали технологии от хай-тек райони като Силициевата долина в Калифорния. [...] Трябва да осъзнаем, че шпионажът е факт от живота.

Роналд Рейгън, президент на САЩ (1981–1989),
обръщение към нацията по радиото, юни 1985 г.

Събитията в тази книга са се случили реално преди 35–40 години. Поради изтеклите всички давностни срокове имената на хората и фирмите, споменати в нея, са също реални. Подменени са само имената на партньорите, които не са разкрити от чуждите служби, не са публикувани в разсекретени материали от западни или български институции през годините на прехода, не са споменати в други публикации и са все още живи.

Съдържание

Цюрих, май 1982 г.	9
Въведение	12
Москва, 9 юни 1985 г.	13
Въведение (продължение)	17
Летище София, септември 1979 г.	19
Страсбург, септември 2022 г.	22
Флорида, 80-те години, произволен ден и месец	24
Малко история: КОКОМ и експортният контрол	26
ИНКО, бул. „Черни връх“ 57, София	30
1977 г.: началото	36
Бизнес моделът на ИНКО	39
Япония 1978 г.: първа командировка	42
1980 г., събота: Фърндаун индустриален парк, Уимборн, Дорсет, Англия	47
1981 г.: нова структура на ИНКО	50
Малко история: как България получи специализация в дисковите устройства	53
ЗМД – Пазарджик (1978–1983)	57
Ноември 1983 г.: „Бегълци от правосъдие“	63
НОВОТЕХ	66
ДЗУ и технологията „Уинчестър“	69
Япония, ИНКО, ДЗУ – как започнахме	72
2024 г.: футболно игрище и... кутия от обувки	80

1981–1984 г.: Япония	81
Япония – малките фирми, клубове, гейши и традиции	94
1981–1984 г.: от САЩ и Европа за ДЗУ	103
Операция „Intering“ – ФБР: ДЗУ 1:2	106
Персона нон грата в Швейцария	113
Индия	116
ДСО „Хидравлика“, Казанлък	118
1980–1989 г.: ДЕК (Digital Equipment Corporation) и ВАКС компютрите	121
1984–1985 г.: ДЗУ, магнитни глави	129
ГАПС – ДЗУ с най-модерната система в Европа	134
1981–1986 г.: скандалът „Тошиба“ – „Конгсберг“	143
1983 г.: посещение на Михаил Горбачов и проект „Дон“	147
„Гилдемайстер Проекта ГМБХ“ и ГАПСът в Пенза	154
1988 г.: последни дни в ИНКО и двигател на танк „Леопард“	163
1988–1993 г.: ИНСИСТ и проектът „Нева“	166
1990–1992 г.: неочаквана втора среща с американското правосъдие	178
Авиоспомени	186
С кого как се работи	192
Послеслов: Андрей Луканов и краят на „славното време“	195
1993–1994 г.: шило в торба не стои	198
Използвана литература и други източници	206
Съкращения	211
Благодарности	214

Цюрих, май 1982 г.

Тъмнозелено беемве 5 с франкфуртски номер бавно излиза от паркинга на хотел „Хилтън“ – летище Цюрих. Часът е 8:30 сутринта. В колата сме аз и Огнян (Огнян Бозаров – заместник генерален директор на ВТО ИНКО*). Той е на волана, а аз гледам атласа на „Шел“ – най-добрата навигация за времето – и диктувам маршрута: Шафхойзерщрасе в посока Клотен и Луфингерщрасе. Крайната ни дестинация е Ембрапорт, по-точно свободната складова зона към летището на Цюрих, или още по-точно – складът на спедиторската фирма „Касмотранс“. Целта ни е да видим и приемем „писалката“, или казано технически – сервотракрайтер**, произведен от американската фирма Джи Ди Си („Дженерал Диск Корпорейшън“), Санта Клара, Калифорния – доста обемисто и високотехнологично прецизно оборудване, предназначено за ДЗУ Стара Загора. От критично значение е за производството на дискови запаметяващи устройства. Произвежда се от две фирми в САЩ и е под строги експортни ограничения за източноевропейските страни, или простичко казано, забранено

* ВТО ИНКО – Външнотърговска организация „Индустриално коопериране“ – специално създадено предприятие за доставки на комплектни обекти и технологии за електрониката в България. Активно действа през 1975–1991 г. – период на Студената война, когато голяма част от оборудването и технологиите бяха забранени за социалистическите страни: ембарго, наложено от САЩ и НАТО.

** Сервотракрайтер (серворайтер) – специализирано прецизно електронно оборудване, монтирано върху гранитна маса и използвано в производството на дискови памети за запис на т.нар. служебна информация на произвежданите тогава дискови памети. Затова в ИНКО го наричахме още и „писалка“. Обемисто е и тежи над 300 кг.

е за износ към социалистическия лагер, както тогава си бяхме лепнали това определение.

Огнян Бозаров пристигна от Франкфурт с беembeто на търговското ни представителство в Германия, а аз от София с два чека за общо 750 000 долара, издадени от БВТБ (Българска външнотърговска банка), с които да платим на доставчика Гордън Ойлър, американски гражданин от австрийски произход, дребен предприемач в Силициевата долина, Калифорния. Връзката ни с него, както и договорот за доставката на оборудването, не са преки и минават през посредник – фирма „Кинтрако“ от град Алакмаар, Нидерландия. Неин собственик и директор е Хендрик Уасмът – Хени, или Летящият холандец, както го наричахме в ИНКО. Защото си беше холандец, или както сега се казва – нидерландец. Той ни чака в хотела, а Гордън е в друг хотел – „Бор-о-Лак“, на Цюрихското езеро, за който нашите командировъчни са крайно недостатъчни. Хени чака да се върнем от огледа и приемането, а Гордън си чака парите, за да освободи стоката за транспорт към България.

Но да се върнем обратно в колата – гледам аз атласа и съобщавам поредното кръстовище, когато Огнян произнася не много приятната фраза „Мисля, че ни следят“. Изведнъж атласът на „Шел“ ми натежа. „Една кола се е лепнала зад нас още от хотела – продължава Оги – и ни следва постоянно.“

– Сигурен ли си, че нас следят?

– Не съм, но е зад нас, двама са вътре.

– Следващото кръстовище е Бюлахерщрасе – му казвам, – нека да завием наляво по нея за всеки случай.

Завиваме, ама и колата завива след нас. Караме километър-два и правим обратен завой в другата лента. Колата – бяла тойота с двама пътници – също рязко завива и ни следва. Лошо. Тръгваме обратно към Цюрих, виждам в атласа някакъв търговски център – Glatt, завиваме към него и паркираме между многото коли на паркинга. Бялата тойота не се вижда. Засега. Записал съм ѝ номера на отворената страница на атласа. Слизаме от колата и – едно зло не идва само – Огнян си закача очилата на вратата и рамката се чупи точно по средата. Е, поне в мола (тогава тази

дума още не я знаехме в Европа) има оптичен магазин. Още си спомням фирмата – „Кох Оптик“. Приемат поръчката за следващия ден. Ясно – оттук нататък аз ще бъда шофьорът. След кратко блуждаене по магазините излизаме и поемаме безцелно с колата към центъра на Цюрих. Бялата Тойота с двамата преследвачи не закъснява и е плътно зад нас, на светофарите почти броня в броня. Разсъждаваме с Огнян, че така не се прави външно наблюдение*, не е професионално. В крайна сметка вземаме решение да се върнем в хотела и да уведомим посредника – „летиращия холандец“, с когото имаме все пак делови отношения, – той ни е доставчикът, а и се знаем от по-дълго време.

Паркираме в хотелския паркинг. Тойотата не се вижда. Звъним в стаята на Хени. Той слиза в кафето на хотела и много не вярва на това, което му описваме, даже се усмихва. Но казва, че има познат адвокат в Цюрих и може да провери номера на тойотата. Качва се в стаята си. (Мобилните телефони се появиха дваайсетина години по-късно.) Слиза след петнайсет минути и произнася фразата „Полис кантонал“; мига уплашено. Ще рече, полицията на кантона Цюрих.

Сега спирам тази история тук, което е някъде в началото, и по-нататък ще я продължа. Само ще отбележа, че тя хем няма, хем има хепиенд. Има и такива случаи.

* Външно наблюдение – термин на службите за сигурност, означаващ непрекъснато тайно следене на хора или автомобили. Ползват се два или повече екипа в непрекъсната радио връзка и немаркирани различни автомобили.